

Vuk'uzenzele

O e tlisetswa ke Dikgokahanyo tsa Mmuso (GCIS)

Sesotho/English

Phato 2015

Ho tswa
Meahong ya
Kopano

Leqephe 3

Motjha o
motjha wa
kgolo bakeng
sa Aforika

Leqephe 12

Moloko o
hlokang
HIV o a
kgoneha

Leqephe 13

Rapolasi wa Mosadi o kotula kattleho

Thandeka Moseki wa Stella ho la Leboya Bophirima o etsa letshwao indasetering ya mapolasi.

Albert Pule

Palo e ntseng e eketseya Basadi ba Aforika Borwa e thusa mmuso ho lwanantsha bofuma le ho hlaha mesebetsi ka ho itahela ka setotsvana ha bona ho tsa mapolasi.

Ho tsamayeng ha dilemo, mmuso ka Lefapha la Temothuo, Meru le tsa Dithlapi le hlahisitse mananeo ao morero wa ona e leng ho matlfatsa basadi ho tsa mapolasi. Le leng la ana ke Dikgau tsa Baetapele ba Dikgwebo tsa Basadi tse neng di tsejwa e le Dikgau tsa Boropolasi ba Basadi.

Dikgau di putsa mekutu le nyehelo ya basadi, dkgarebe le basadi ba phelang ka boqhwala ditabeng tsa tlhahiso e sa haelleng ya dij, tlhahiso ya mesebetsi, kgol ya moruo le phediso ya bofuma ka hara lekala lena. Esale le thakgolwa ka 1999, lenaneo le bile le boropolasi ba basadi ba fetang 2 000 ba nkang karolo dikgaung tsena.

Vuk'uzenzele e ile ya kopana le e mong wa basadi ya hlwangmekwalaba lekaleng la mapolasi hape e le mohapi ho Dikgau tsa Baetapele ba Dikgwebo tsa Basadi.

Thandeka Moseki wa Stella ho la Leboya Bophirima o re bolella hore leeto la hae ho fihlela mona e ne e se le bobebemphela ka boiphihlelo boo a bo fumaneng dilemong tse mmalwa tse fetileng o na le tshepo ya hore dintho di tla tswella ho ba betere.

Moseki o ile a kgethwa e le Mohlahisi ya Hlwahlwa ka ho fetisa wa Dijo tsa ho iphedsa ho Dikgau tsa Baetapele ba Dikgwebo ba Basadi.

Mokgahlelo ona ke wa ba qalang lekaleng lena ba bontshang mekgwa e ntlatfatsang le ya boiqapelo bakeng sa ho ntlatfatsa tlhahiso ya dij, tlhahiso ya mesebetsi le ntshetsopele ya moruo. Moseki o fumane R75 000 e le mophutso wa tjhelete, mohope le setifikeiti sa kananelo.

Kamora ho nka maemo a hodimo ho la Leboya Bophirima o ile a tswela pele ho kenela dithodisano tsa dikgau tsa naha moo a hapileng mokgahlelong o tshwanang mme a

ikgapela R150 000, setifikeiti le mohope. Hape o hapile thuso ya dikaho tsa motheo tsa boleng ba R500 000.

Moseki o qadile ho tsa mapolasi ka 2011 kamaroha a reke Polasi ya Grootverdriet 310 (Dirkiesrus) ka ntlenyana ho Stella. Mosebetsi wa hae wa polasi ke o tswakaneng, o hodisa mehlape e menyane le e meholo le ho hlaha dijalo tsa meroho tse kenyaletsang sepinitjhi, tamati, pepere e tala, ditapole, khabetjhe le dithlwana tsa molamunu.

Moseki o itse o ne a sa nahane hore o tla fihla mona ka mosebetsi wa hae wa polasi haholoholo hobane a ne a entse diphoso tse ngata qalong.

"Ke entse diphoso tse ngata, ho tloha ho sa tsebeng hore ke lokela ho jala eng le hona neng le ho tswaka dihemikhale tse fosahetseng,

empa jwale ke na le mohopolo o hlakileng wa hore ke etsang eng," o ile a rialo ka pososelo.

O rekisetra dihlahiswa tsa hae mabenkele a lehae, dibaka tseo ho kgolwang pentjhene, dikolo le ho nehela ka tse ding keretjheng ya lehae. Moseki o hirile batho ba tsheletseng polasing ya diheketa tse 36. Polasi ke lehae la dinku tse 52, dikonyana tse 18 le dikgomo tse 25 hape o na le petse bakeng sa ho nosetsa le ho nwa ha mohlaphe.

Leha a sebetsa ka thata ho hlwa mekwala, Moseki o itse mathata a neng a tobane le ona a ne a kenyaletsa ho fihlela ditjhelete, ho fihlela dimmaraka le ho nyatsuwa ke boropolasi ba bang. Tsena ke tse ding feela tsa ditshita tseo boropolasi ba basadi ba tobang le tsona.

"Diphehetso tsena di a nkgothatsa mme ke tla leka ka matla ho sebetsa ka thata le ho atlehsa sena. Diphehetso di a nkaha le ho nketsa motho ya betere mme ke nahana hore ke hantle ha ke sebetsana le tsona hona jwale ka he ntse ke le motjha lekaleng lena."

O itse o tla sebedisa dikaho tsa motheo tsa boleng ba R500 000 bakeng sa ho etsa dintlfatso polasing.

"Tjhelete eo e tswang lefapheng e reretswe ho thusa ka dintlfatso tsa dikaho tsa motheo mme ke seo ke tla e sebedisetsang sona."

BAKENG SA HO EKETSATSEBO

Esale a hapa ho tswa dikgaung, Moseki esale a sebetsa ka thata ho eketsa tsebo ya hae. O kene tse dithuto mabapi le ho sebetsana le dikgomo le ho kenela haufinyana tjea thuto e tsheheditweng ka ditjhelete le fihlela mabapi le tsa dithekiso.

Wathinta abafazi, wathinta imbokodo

Maselaelo Seshotli

Ka hara Aforika Borwa, Phato ha se kgwedi e nngwe le e nngwe feela. Ke kgwedi ya Basadi moo 9 Phato e ketekwang e le Letsatsi la Naha la Basadi, leo hape e leng letsatsi la phomolo. Selemon sena hape se tshwanya ho lebiseng ho sehopotso sa bo60 sa Mohwanto wa Basadi.

Ka la 9 Phato 1956, basadi ba 20 000 ba sebete ba ile ba hwantela Meahong ya Kopano ho la Pretoria ho Iwanela tokoloho ya bona le ho etsa tsekko kgahlanong le melao ya naha ya dipasa. Melao ena e ne e batla hore batho ba batsho ba jare diphasephoto tsa ka hara naha, tse neng di bitswa dipasa.

Tokomane ya pasa e ne e sebediswa ho baballa kgethollo ya setjhaba le taolo ya ho phallela metseng ya ditoropo dilemong tsa

mmuso wa kgethollo.

Mohwanto o ne o hokahanngwa ke Federeishene ya Basadi ba Aforika Borwa (Fedsaw) o eteletswe pele ke basadi ba base: Lillian Ngoyi, Helen Joseph, Rahima Moosa le Sophia Williams De Bruyn.

Dikotsi tse ileng tsa jarwa ke basadi bana ba sebete di le tsa lebisa diphethohong le tswelopeleng ya basadi ba kajeno.

Kajeno, Molaatheo o ananaela basadi jwaloka baahi ba lekalekanang, ba nang le ditokelo tse lekalekanang le maikarabelo.

Mmuso wa Aforika Borwa o entse kgetelopele mabapi le ho matlfatsa basadi mekgahlelong ya sepolotiki, ya setjhaba le ya thuto.

Jwaloka naha ha re keteke feela basadi ba entseng nalane, le ba bahale ba Aforika Borwa empa hape le basadi ba moloko wa hajwale ba maphathaphathe ka ho bula mamati bakeng sa dkgarebe tsa kamoso

"Dithuto tsena di ne di thusa hobane ke batla ho kena kgwebong ya horekisa dikgoho. Ntlha ya dithekiso ya thuto eo ke neng ke ntse ke e kenela e boetsa e nthusitse mme ke ithuta ho tswa ho yona."

KATLEHO

O itse e nngwe ya dikateng tsa katleho ya hae ho fihlela mona e ne e le ho sebetsa ka thata, boitelo le tataiso ho tswa ho boropolasi ba bapileng le yena.

"Esale ba thusa haholo, ke na le dinomoro tsa bona tsa mehala kaofela mme ba itse nka ba letsetsa nako efe kapa efe haeba ke hloka thuso."

Mme ho thusa, ba thusitse hle. O hopola kamoo moahisane wa hae a ileng a mo thusa ho kgetha khemikhale e nepahetseng bakeng sa ditapole.

O itse boropolasi ba tshwanela ho emisa ho itshetleha ho feta tekano mmusong mme ba ikitlaetse le ho iketsetsa dintlo ka bo bona.

"Kaofela re keke ra emela mmuso ho re etse-tsa dintlo; re lokela ho bapala karolo ya rona le ho tseba hore mmuso ha o re kolote letho."

Moseki o itse o lakatsa hore dilemong tse hlano tse tlango, a be a rekisetra dimmaraka tsa matjhambeng, e leng toro eo a ikemiseditseng ho sebetsa ka thata ho e fihlela.

"Ha re lateleng menyabuketso ya baetapele ba rona ba lwanetseng tokoloho ya rona. Ke nako ya rona ya ho Iwanela moruo wa rona le ho hlaha mesebetsi," o ile a kgothaletsa.

Boropolasi ba nang le maike miseto a Moseki ba ka thusa Aforika Borwa ho sebetsana le diphehetso tsa bofuma le ho fepa setjhaba.

ho tswela pele ka ntwa ya ho matlfatsa, ho lokolla le ho rutana.

Haufinyana tjea Aforika Borwa e ne e tshwre Seboka sa bo25th sa Kopano ya Aforika (AU) moo Matona a AU a Ikarrabellang bakeng sa Bong le Merero ya Basadi a neng a tshwre Moifo wa Boemo bo Hodimo wa bo2 wa AU mabapi le Tekatekano ya Bong le Matlfatso ya Basadi.

Sephetho sa dikopano, tse neng di tshwre tla mookotaba "Etsang hore ho etsahale ka Keneyleto ya Basadi ka Ditjhelete ho Lekala la Kgwebo ya Temo", e ile ya e ba phatlalatso le kgoeletso ya tshebetso mabapi le keneyleto ka ditjhelete ho kgwebo ya temo.

Dikopano di ipileditse bakeng sa, hara tse ding, ho kennigwa tshebetso ha tokelo ya basadi ya ho fihlela, ho laola, ho ba beng le ho kgola molemo ho tswa ho mehlodi ya ditjhelete, ho keneyletswa phihlelo ya ditsamaiso tsa dithekho ho tsa thuto, tlhahisoleding le ntshetsopele ya maitsebelo, ntlfatso ya dithekono loji le mekgwa ya teng, ho matlfatsa le ho ntshetsapele matlfatso ya basadi ho tsa kgwebo ya temo.

POLOKEHO LE TSHIRELETSO

Operation Fielo e nyehela ho kgotso le kgutso

Bathandwa Mbola

Operation Fielo e ya kenella bakeng sa ho boloka kgotso le kgutso ka hara na, hape e netefatsa hore e mong le e mong ya phelang ka hara Aforika Borwa a ka nka karolo ka bolokolohi mesebetsing ya moruo le ya kahisano. Ho latela ho ropoha ha merusu ka Mmesa, tse ding tsa disosa tse matla tse hlwauweng e ne e le bosiyo ba sepolesa se bonahlang ka hara setjhaba le mmono wa ho hloka kgutso. Operation Fielo e thakgotswe ka Mmesa mme ho tshwerwe batho ba 3 914 mafelong a Phuptjane.

Sena se kenyelletsa melata e 1 650 e tshwerweng ka lebaka la ho hloka ditokomane tse tshwanetseng mmoho le baahi ba Aforika Borwa ba 2 264 ba tshwerweng mabapi le ditlolo tsa molao tse fapaneng.

Ditlolo tsa molao di kenyelletsse kgwebisanoo ka batho, ho ba le diqhomane, ho ba le dithethetfasi, polao, bokhothotsi, peto mmoho le ho ba le dibetsa tse seng molaong, ho thuba matlong, le boshodu.

Ha a ne a beha boraditaba seholholong ka tshebetso ena haufinyana tjena, Letona Katorong ya Moporesidente le ikarabellang bakeng sa Lefapha la Merero, Bodisa le Tlhathobo ya Tshebetso, Jeff Radebe, eo hape e leng modulasetulo wa Komiti e Kopanetseng ya Matona mabapi le Bofalli (IMC), o itse o dumela hore mmuso o atlehole mabapi le ho tlisa botsitsa ka hara badudi ba anngweng ke merusu ka Mmesa.

MOLAO LE KGUTSO

"Ka Operation Fielo re hape dibaka tsa rona hore batho ba rona ba phele ka kgotso. Re bopa molao le kgutso."

"Re batla ho bopa tikolohi e hlwahlwa bakeng sa batho kaofela ba phelang ka hara Aforika Borwa hore ba tle ba nke karolo ka bolokolohi mesebetsing ya moruo le ya

Operation Fielo e thusa ho etsa Aforika Borwa sebaka se bolokehileng sa ho phela ka hara sona ka ho tlisa molao le kgutso.

kahisano," ho ile ha rialo Letona Radebe, ya neng a tshehedswe ke matona a mang ao e leng ditho tsa IMC.

Bana ba ne ba kenyelletsse Letona la Sepolesa Nkosinathi Nhleko, Letona la Lefapha la Ntshetsopele ya Setjhaba Bathabile Dlamini, Letona la Lefapha la Bophelo bo Botle Aaron Motsoaledi le Letona la Lefapha la Kopanelo ya Puso le Merero ya Botjhaba Pravin Gordhan.

Tshebetso ena, e etellwang pele ke Tshebelo ya Sepolesa sa Aforika Borwa (SAPS) le ho tshehetwa ke mafapha a sephethethethe a diporofense le bomasepala le mafapha kaofela ao e leng ditho tsa IMC a kango Lebotho la Naha la Tshireletso la Aforika Borwa (SANDF) le la Merero ya Lehane, a ile a phenyekolla le ho hape thepa dibakeng tse mmalwa ho phatlalla le naha tse kang Mayfair, Alexandra, Hillbrow le Sunnyside, hara tse ding.

Ha a fana ka dintlhha ka bottalo ka tshebetso ena, Letona Radebe o itse ditsi tsa tshebetso

di ile tsa thehwa mme bahlanka ba poloko ya molao ba tlatsetso le mehlodi di ile tsa sebediswa bosiu le motshehare.

"Tshebelo ya rona ya mautlwela le yona e ile ya koptjwa ho fuputsa meaho le dibaka tseo ho tsejwang e le tsa ditlokotsebe le ho sebediswa ke tsona."

Mokgwa wa taolo ya dikoduwa wa setereke le ona o ile wa kengwa tshebetsong mmoho le setsi sa mehala se sebetsang bosiu le motshehare.

Tabeng ya ho busetswa botjha ha melata e ileng ya qhalangwa nakong ya merusu ka hara setjhaba, IMC e itse tsamaiso ena e bohatong bo batlang bo le pele.

EMANG KA MAOTO LE AHE

Operation Sukuma Sakhe le yona e kenelletse ho akofisa ho busetswa botjha melata ka hara setjhaba.

Operation Sukuma Sakhe – e leng polelwana ya isiZulu e bolelang hore emang ka maoto le ahe – e kgothaletsa setjhaba ho sebetsa mmoho

ho pakeng tsa mmuso le badudi. E qadile ho thakgolwa ho la KwaZulu-Natal.

Mabapi le melata e qhalantsweng, Letona Radebe le itse melata e 5 645 e kgutliseditswe mabaho yona ka ho ithaopa.

Batho bana ba kenyelletsa ba Malawi ba fetang 3 000, ba 682 ba Mozambique, ba 1 240 ba Zimbabwe le ba 17 ba Tanzania.

Mekgatlo e itseng ya setjhaba e qositsse Operation Fielo ka ho shebana le melata mme e ipileditse hore e lekolwe botjha.

Leha ho le jwalo, Letona Nhleko le tobokeditse hore tshebetso ena e ne e sa shebana le baahi ba ikobelang molao kapa melata e ikobelang molao.

Mmono ona e ile ya boela wa ba wa Letona Motsoaledi, ya itseng matsholo a fapaneng ka hare le ka ntle ho lepatlelo la Operation Fielo e tsamaiswang ke lefapha e thusa badudi.

"Re tsamaisa ditshebetso tse ikgethang tse kang Operation Fielo ka hara lefapha la rona. Ha se ntho e ikgethang kapa e ntjha."

Hape o ile a latola tshisinyo ya hore melata ha e tshwarwe kapa ho fuwa tshwaro e tshwanang dikahong tsa setjhaba tsa kalafo.

"Lebaka le etsang hore re be le palo e kgolo ya batho ba sebedisang di-ARV ke hobane re fana ka kalafo ho mang kapa mang ka hara naha ho sa kgathaletshe hore na ba tswa kae... ntle le mafu a kango ho fana diphio e leng dintlhha tse ikgethang."

Ka lehlakoreng la hae, Letona Dlamini le itse Lefapha la hae le ithutile tse ngata ho tswa tshebetsong ena.

"Ho betere hobane mafapha a mmuso a sebetsa mmoho," o ile a rialo.

O tshwaile hore mehleng baahi ba ne ba ipiletsa ho mmuso ho kena dipakeng le ho sebetsa ka thata ka ditlokotsebe.

"Jwale ka ha re se re qadile ka mosebetsi, re tshwauwa diphoso," o ile a rialo, le ho eketsa ka hore mmuso o tla sebetsa ka mokgwa o tshwanang kgahlanong le bohole ba tlolang molao, e le maAforika Borwa kapa melata.

Emisang ka melaetsa ya motabo le bonkwapo ba marangrang

*Samona Naidu

Thekenoloji le kgolo ya dikgokahanyo tsa inthanete tse kang Facebook, MXit, WhatsApp, melaetsa e potlakileng, melaetsa, dividio le YouTube di fetotse tsela eo bana ba buang le ba bang ka yona, le ka bobona.

Ka mapatlelo ana bana ba ikopanya le thaka tsa bona ho tswa dibakeng tse fapaneng tsa naha le lefatshe. Leha mapatlelo ana a bula menyetla e metjha ho bana, ho na hape le melemo e sa thabiseng le dikotsi. Batho ba bangata jwale ba sebedisa lepatlelo lena ho tlola molao, ho nka menyetla wa basebedisa ba sa lemoheng le ho ba hlekefetsa. Diketsa tse tsa tlolo ya molao di tsebahala ka ho fetisisa e le bonkwapo ba marangrang, melaetsa ya motabo, le tlhekefetsa ka marangrang.

Lefapha la Toka le Ditshebeleto tsa Tshokollo ya Batshwaruwa haufinyana le ne le amohetse baithuti ba 500 ho tswa dikolong tsa Foreistata ho hodisa temoso mabapi le bonkwapo ba marangrang le melaetsa ya motabo le ditlamorao tsa semolao. Baithuti ba ile ba rutwa ka ditshebeleto tsa tokatse teng bakeng sa dipofu tsa bonkwapo ba marangrang le melaetsa ya motabo, tse kang ho fumana taelo ya tshireletso ho tswa kgotla kgahlanong le motho ya etsang tlolo ya molao. Taelo ya tshireletso e ya o thusa jwaloka phofu ho fedisa tlhekefetsa. Motho ya emang kgahlanong le taelo ya tshireletso a ka qosetswa botlokotsebe.

Lerato Morutle, ya neng a kenetswe wekeshopo ena, o itse o ithutile hore bonkwapo ba marangrang le melaetsa ya motabo ke tlolo ya molao le hore e lokela ho tlalehuwa.

"Jwaloka baithuti re tshwanelo ho dula re sebedisa inthanete ho etsa dipuputso tsa mesebetsi ya rona ya seko feela," o ile a rialo.

Moithuti e mong, Tseki Mpolokeng, o itse disselefounu ha di a lokela ho sebediswa bakeng sa ho romela eng kapa eng e tsamaelanang le tsa motabo.

"Ke ne ke sa tsebe hore ho arolelana kapa ho fetisa dividio tsa motabo le ditshwantsho tseo ke neng ke di romeletswe ke e mong ho etsa hore le nna ke be molato wa bonkwapo ba marangrang le melaetsa ya motabo, o ile a rialo.

Molaodi wa Lekgotla la Dinyewe tsa Bana, Pritima Osman, o ile a eletska ka hore ho molemo ka ho fetisisa ho se arabele ho mengolo kapa melaetsa e tjena ya mehala ya disele kapa mapatlelo a dikgokahanyo tsa kahisano.

"Haeba ho na le motho ya o tshosetsang, ya tsamaisang ditlabo tse o amang mme o tsho hore ha wa bolokeha, ikopanye le motho e moholo kapa sepolesa hanghang."

Haeba bonkwapo ba marangrang bo etsahala seklong kapa koletjheng, motho eo o tshwanelo ho tlalehuwa ho titjhore.

Batswadi ba lokela ho fadimehela matshwao a latelang a boitshwaro ba maikutlo, boitshwaro ho tsa sekolo le boitshwaro ho tsa kahisano ho dipofu:

- **Matshwao a maikutlo:** Ngwana hao o sa ikgula le ho ba dihlong, o bontsha matshwao a ho tetebela, o sa le bohale le ho teneha, ha a dudisehe kapa o na le kgatello ya maikutlo, le ho bontsha matshwao a ho rata ntwa.
- **Matshwao ho tsa sekolo:** Ngwana wa hao ha sa rata sekolo, o dula a le ditabeng sekolong, o sa lofa sekolo, ha a sa na kgahleho sekolong le hore o se a sebetsa hampe.
- **Matshwao ho tsa kahisano:** Hang feela ngwana o se a emisa ho sebedisa khompyutha, ho se ho na le diphethoho ditlwaelong tsa ho ja kapa tsa ho robala mme o se a hlobaela, ha a sa rata ho nka karolo mesebetsing eo a neng a e rata, o a itematsa, o leka kapa o tsho setsa ka ho ipolaya, mme hang o se a fetotse metswalla.

E ka nna ya ba ngwana hao le yena o hlekefetsa ba bang ho inthanete. Matshwao ao o lokelang ho a fadimehela ke ana:

- Ngwana hao o emisa ho sebedisa khompyutha kapa a e time ha ho na le ya mo atamelang.
- Ngwana hao o bonahala a sa dudiseha kapa a tshophile ha a sebedisa khompyutha kapa selefounu.
- Ngwana hao o dula nako e fetang tekano khompyutheng, mme o a hlonama le ho kwata ha a kginwa kapa a tloswa khompyutheng kapa selefounung.

*Samona Naidu o sebelelsa Lefapha la Toka le Ditshebeleto tsa Tshokollo ya Batshwaruwa.

WHAT BONKWAPO BA MARANGRANG KE ENG?

Bonkwapo ba marangrang ke tlhekefetsa e etsahalang ka tshebediso ya disebediswa tsa elektroniki tse kang disselefounu, dikhompyutha kapa dithabolete ho diwebaete tsa dikgokahanyo tsa inthanete, ka mongolo kapa molaetsa o potlakileng le moqoqo. Bo etsahala ka tsela e mpe kapa melaetsa e utlisang bohloko, ditshwantsho tse tlontollong kapa tsa maponapona, dividio kapa diimeile tse arolelanwang kapa tse manehuwang mapatlelong ana le ho utlisa ba bang bohloko.

MELAETSAYA MOTABO KE ENG?

Melaetsa ya motabo ke ha ho romelwa ditshwantsho tsa maponapona kapa dividio le melaetsa e tsamaelanang le tsa motabo ka disselefounu ka ho ngola kapa ho qoqa.

Mefuta ena ya melaetsa e ka nkuwa e le maponapona a bana haholoholo moo bana ba sebediswang.

BAPALA KAROLO YA HAO HO EMISA BONKWAPO BA MARANGRANG LE

- Batswadi ba kgothaletsa ho bapala karolo ya bona le ho hlkomela mofuta wa dithekenoloji le mapatlelo a dikgokahanyo tsa inthanete sebediswang ke bana le ho beha leihlo tse arolelanwang mapatlelong ana.
- Ha re emiseng ka bonkwapo ba marangrang le melaetsa ya motabo! Tlaleha mang kapa mang ya belaellwang e le moetsi wa bonkwapo ba marangrang le melaetsa ya motabo dinomorong tse ka tlase mona.

MOO O KA BATLANG THUSO KAPA HO TLALEHA BONKWAPO BA MARANGRANG LE MELAETSAYA MOTABO?

- Letsetsa Childline ho: 080 005 5555
- Letsetsa Lifeline ho: 011 728 1347
- Tlaleha nyewe ho Ditshebeleto tsa Sepolesa sa Aforika Borwa 10111 kapa 08600 10111